

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 491/2024-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] zastúpenej WEBBER LEGAL, s.r.o., Duchnovičovo námestie, Prešov, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 19Ek/451/2023 z 1. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 18. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, priznať jej primerané finančné zadostučinenie v sume 35 000 eur a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom. Súčasne žiada, aby ústavný súd v zmysle § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka má v exekučnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 19Ek/451/2023 procesné postavenie povinnej. Exekučné konanie sa začalo 15. februára 2023 dorúčením návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie, ktorej podkladom je právoplatný a vykonateľný rozsudok Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 50Csp/181/2021 z 20. mája 2022 a uznesenie Okresného súdu Bratislava II sp. zn.

50Csp/181/2021 z 31. augusta 2022 v spojení s jeho uznesením sp. zn. 50Csp/181/2021 zo 7. novembra 2022 (ďalej len „exekučný titul“), ktorým bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť oprávnenému 776,15 eur spolu s príslušenstvom. Vykonaním exekúcie bol poverený súdny exekútor JUDr. Peter Kuna (ďalej len „súdny exekútor“).

3. Uznesením sp. zn. 19Ek/451/2023 z 8. septembra 2023 okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom zamietol návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie podľa § 611 ods. 3 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“).

3.1. K tvrdeniu sťažovateľky, že exekučný titul nie je právoplatný a vykonateľný, pretože jej nebol účinne doručený, okresný súd uviedol, že z poštovej doručenky mal preukázané, že exekučný titul bol sťažovateľke doručovaný do vlastných rúk na adresu jej trvalého pobytu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky v zmysle § 106 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) s uplatnením fikcie doručenia. Sťažovateľka si preukázateľne písomnosť neprevzala v odbernej lehote, preto sa v zmysle § 111 ods. 3 CSP považoval exekučný titul za doručený, aj keď sa sťažovateľka o tom nedozvedela. Podľa názoru okresného súdu v návrhu na zastavenie exekúcie nepreukázala žiadny dôvod, pre ktorý by mala byť exekúcia zastavená. Zdôraznil, že nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť vykonateľného rozhodnutia, na podklade ktorého je exekúcia vykonávaná, keďže nie je ďalšou opravnou inštanciou, a preto mu zákon nezveruje právomoc predložený exekučný titul akokoľvek preskúmať z hľadiska jeho správnosti, ale len skúmať tie náležitosti rozhodnutia, ktoré sú rozhodujúce pre vydanie poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi a povolenie exekúcie.

4. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľka podala sťažnosť, ktorú sudca okresného súdu napadnutým uznesením zamietol ako nedôvodnú podľa § 250 ods. 1 CSP.

4.1. V celom rozsahu sa stotožnil s názorom vyššieho súdneho úradníka, že exekúcia sa začala a je vedená dôvodne, pričom exekučný titul spĺňa zákonné náležitosti a neodporuje zákonu, preto bolo súdnemu exekútorovi správne udelené poverenie na vykonanie exekúcie. V súvislosti s možnosťou hmotnoprávneho prieskumu exekučného titulu (t.j. skúmanie úverovej bonity, platnosti zosplatenia, náležitostí zmluvy, atď.), ktorého sa sťažovateľka dožadovala, okresný súd akcentoval, že Exekučný poriadok pripúšťa hmotnoprávny prieskum exekučného titulu len v taxatívne vymedzených prípadoch (§ 53 ods. 3 Exekučného poriadku). Konštatoval, že v prípade sťažovateľky nebolo možné exekučný titul materiálne preskúmať, pretože exekúcia sa vykonáva na podklade právoplatného a vykonateľného rozsudku vydaného sudcom. V rámci posudzovania návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie sa okresný súd mohol zaoberať len skutočnosťami, ktoré nastali po vydaní exekučného titulu. Skutočnosti namietané sťažovateľkou pritom jednoznačne spadajú do obdobia pred vydaním exekučného titulu. Sťažovateľka pritom mala možnosť brániť sa proti exekučnému titulu prostredníctvom odvolania, ktoré však bez objektívneho dôvodu nepodala, a preto podľa názoru súdu nekonala v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“. Ako nedôvodnú vyhodnotil súd prvej inštancie taktiež námietku týkajúcu sa nedostatku aktívnej vecnej legitímácie oprávneného, keďže k postúpeniu pohľadávky z pôvodného veriteľa na oprávneného došlo ešte pred vydaním exekučného titulu, na čo reflektoval samotný exekučný titul, ktorý znie v prospech oprávneného.

II. Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti po rozsiahlom opise skutkového stavu, doslovnom prepise obsahu jej návrhu na zastavenie exekúcie, sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a citácii konkrétnych častí z rozhodnutí vydaných okresným súdom formuluje vo vzťahu k napadnutému uzneseniu nasledujúce námietky:

a) okresný súd limitoval rozsah svojej prieskumnej povinnosti a rozsah, v akej má byť poskytnutá právna ochrana sťažovateľke výlučne na § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku, pričom opomenul aplikovať § 53 ods. 3 písm. b) a § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku, ktorých sa sťažovateľka výslovne domáhala v návrhu na zastavenie exekúcie;

b) je arbitrárny záver okresného súdu, že namietané skutočnosti (prieskum toho, či pôvodný veriteľ porušil alebo neporušil svoju povinnosť konať s odbornou starostlivosťou) spadajú do obdobia pred vydaním exekučného titulu. Exekučný súd odmietol vykonať hmotnoprávny prieskum exekučného titulu iba s odkazom na to, že exekučný titul bol vydaný sudcom. Sťažovateľka rozporuje taktiež tvrdenie okresného súdu, že všetky námietky týkajúce porušenia povinnosti zo strany veriteľa mala uplatniť v základnom konaní;

c) sudca v napadnutom uznesení na vec neaplikoval [okrem rozsudku Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci C-448/17] žiadne ďalšie rozsudky, čím nemohol vykladať právne predpisy eurokonformným spôsobom. Judikatúra Súdneho dvora nie je limitovaná iba prieskumom neprijateľných spotrebiteľských podmienok, ale súdy musia *ex officio* vykonať prieskum aj iných otázok. V tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-679/18, ktorý ukladá *ex officio* povinnosť preskúmať existenciu porušenia povinností veriteľa konať s odbornou starostlivosťou a vyvodit' dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve. Aj ústavný súd od všeobecného súdu vyžaduje skúmať nielen to, či spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, ale aj to, či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na vymáhaný nárok. Exekučný súd takto nepostupoval, čím porušil označené práva sťažovateľky;

d) v zmysle judikatúry Súdneho dvora nie je pritom podstatné, kto vydal pôvodné rozhodnutie (teda či to bola osoba v postavení vyššieho súdneho úradníka, alebo osoba v postavení sudcu), ani to, či v základnom konaní spotrebiteľ mohol, alebo nemohol namietat' neprijateľné zmluvné podmienky, ale podstatné je, že takýto *ex officio* prieskum má byť vykonaný súdom, a to aj vo vykonávacom konaní, ak sa tak nestalo v rámci základného konania;

e) povinnosťou exekučného súdu bolo iniciovať prejudiciálne konanie na Súdnom dvore, pričom ak tak okresný súd neurobil, porušil právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bola ako nedôvodná zamietnutá sťažnosť sťažovateľky proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka.

7. Súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04). Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na ujmu jedného z účastníkov súdneho konania. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03). Preto pri postupe všeobecných súdov treba dbať na to, aby zabezpečili taký prístup k súdnej ochrane v exekučnom konaní, ktorý nie je diskriminačný bez primeraných a objektívne zdôvodniteľných okolností, ktoré vyplývajú priamo zo zákona (m. m. II. ÚS 143/02).

8. Imanentnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu je taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá.

9. V intenciách uvedenej judikatúry a v kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľky (zhrnutej v bode 5 tohto uznesenia) ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti posudzoval ústavnú konformitu napadnutého uznesenia okresného súdu a skúmal, či predmetné rozhodnutie signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľky a s tým spojené možné porušenie jej označených práv.

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti predovšetkým vytyka okresnému súdu, že si nesplnil svoju povinnosť *ex officio* preskúmať, či spotrebiteľská zmluva o úvere obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, resp. či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na vymáhaný nárok, pričom je podľa nej bez významu, že exekučný titul je rozsudok vydaný sudcom okresného súdu.

11. V danom prípade nebolo sporné, že vzťah medzi účastníkmi konania bol založený spotrebiteľskou zmluvou, na čo správne poukázal aj okresný súd, preto by podľa jeho názoru bol hmotnoprávny prieskum exekučného titulu prípustný len podľa § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku. Okresný súd skonštatoval nemožnosť skúmať vecnú správnosť a zákonnosť exekučného titulu v rámci vykonávacieho konania, keďže exekučný titul je rozsudok vydaný sudcom všeobecného súdu (a nie platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom).

12. S uvedeným izolovaným záverom sa nie je možné stotožniť, keďže okresný súd síce zdôrazňuje spotrebiteľský aspekt predmetnej veci, avšak z dôvodov napadnutého uznesenia nie je zrejmé, či okresný súd skúmal reálne naplnenie požiadavky sudcovského posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok v základnom konaní. Ustálená rozhodovacia prax Súdneho dvora pritom vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti (pozri Banco Primus, rozsudok súdneho dvora z 26. 1. 2017, C-421/14, bod 40). Vzhľadom na takéto znevýhodnené postavenie čl. 6 ods. 1 smernice stanovuje, že nekalé podmienky nie sú záväzné pre spotrebiteľa. Súdnym dvorom preto opakovane zdôrazňuje, že vnútroštátny súd má povinnosť *ex officio* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel

(Aziz, rozsudok Súdneho dvora zo 14. 3. 2013, C-415/11, bod 46, Gutiérrez Naranjo a i., rozsudok súdneho dvora z 21. 12. 2016, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, bod 58, ako aj už citovaný rozsudok Banco Primus).

13. Pri neexistencii účinného preskúmania potenciálnej nekalej povahy podmienok predmetnej zmluvy totiž nemožno zaručiť dodržanie práv priznaných smernicou 93/13 (rozsudok zo 4. 6. 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, bod 35a citovaná judikatúra). Z toho vyplýva, že podmienky stanovené vnútroštátnym právom, na ktoré odkazuje čl. 6 ods. 1 smernice 93/13, teda nemôžu mať vplyv na podstatu práva, ktoré spotrebiteľom priznáva toto ustanovenie, nebyť viazaný podmienkou, ktorá bola vyhlásená za nekalú (rozsudky z 21. 12. 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 71, ako aj z 26. 1. 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 51).

14. Vo veci Ibercaja banco C-600/19 Súdny dvor rozhodol, že „*článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z dôvodu účinku právnej sily rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje ani súdu preskúmať ex offo nekalú povahu zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ani spotrebiteľovi po uplynutí lehoty na podanie námietky dovoľávať sa nekalej povahy týchto podmienok v tomto konaní alebo v neskoršom určovacom konaní, pokiaľ uvedené podmienky už boli pri začatí konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou predmetom preskúmania ich prípadnej nekalej povahy vykonaného súdom ex offo, ale ak súdne rozhodnutie povoľujúce výkon rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou neuvádza žiadne odôvodnenie, aspoň v stručnej forme, preukazujúce toto preskúmanie, a ani neuvádza, že posúdenie vykonané týmto súdom po uvedenom preskúmaní už nebude možné spochybníť bez podania námietky v uvedenej lehote*“.

15. Súdny dvor teda z kvalitatívneho hľadiska nerobí rozdiely medzi tým, či je exekučný titul rozhodnutie rozhodcovského alebo všeobecného súdu, alebo či bolo vydané v rámci skráteného alebo riadneho (základného) konania. Podstatné je to, aby súd v rámci vykonávacieho konania preskúmal exekučný titul z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na jeho vydanie, za situácie, ak prípadná nekalá povaha podmienok tejto zmluvy nebola preukázateľne predmetom nijakého predchádzajúceho súdneho preskúmania.

16. Napriek uvedenému však ústavný súd po oboznámení sa s návrhom sťažovateľky na zastavenie exekúcie pripojeného k ústavnej sťažnosti, nepristúpil k zrušeniu napadnutého uznesenia okresného súdu. Vnútroštátna právna úprava, konkrétne § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku, je totiž limitovaná na posúdenie neprijateľných zmluvných podmienok majúcich vplyv na vymáhaný nárok. To znamená, že spotrebiteľ sa môže domáhať prieskumu neprijateľných zmluvných podmienok obsiahnutých v spotrebiteľskej zmluve, ktoré majú vplyv na vymáhaný nárok. Z návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie pritom vyplýva, že sťažovateľka za neprijateľné zmluvné podmienky označila nesplnenie povinnosti veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa, predčasné vyhlásenie splatnosti spotrebiteľského úveru a neplatné postúpenie pohľadávky. Na nesplnenie uvedených povinností veriteľom sťažovateľka poukazuje aj v ústavnej sťažnosti.

17. Vo svojich nedávnych rozhodnutiach však ústavný súd konštatoval, že tieto povinnosti veriteľa, resp. jeho právneho predchodcu nemajú charakter zmluvných podmienok, ktoré by mali vplyv na vymáhaný nárok (obdobne III. ÚS 354/2024, I. ÚS 455/2024, II. ÚS 68/2024). Z toho dôvodu je nepriliehavý aj odkaz sťažovateľky na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-303/20, ktorý sa síce týkal povinnosti veriteľa posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa (stanovenej v čl. 8 ods. 1 smernice 2008/48), ktorá má podľa Súdneho dvora podstatný význam, avšak evidentne nejde o povinnosť exekučného súdu v rámci vykonávacieho konania, ale ako už bolo zmienené, o predzmluvnú povinnosť súvisiacu s poskytnutím úveru. Ak preto okresný súd nevyhovel návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie, nemožno mu z ústavnoprávneho hľadiska nič vytknúť.

18. Z uvedených dôvodov nemožno porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie vidieť ani v postupe okresného súdu, ktorý neinicioval prejudiciálne konanie pred Súdny dvorom a nepoložil mu otázky v znení navrhovanom sťažovateľkou. Navyše, sťažovateľka sa prerušenia konania z dôvodu polozenia prejudiciálnych otázok v exekučnom konaní vedenom okresným súdom ani nedomáhala. Túto výhradu bolo preto potrebné taktiež vyhodnotiť ako neopodstatnenú.

19. Ústavný súd tak uzatvára, že námietky sťažovateľky predstreté v ústavnej sťažnosti nie sú v súhrne spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu a neodôvodňujú kasačný zásah ústavného súdu. Na základe uvedeného bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. V nadväznosti na už uvedený záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti a na jej odmietnutie z tohto dôvodu je zrejmé, že v danom prípade neboli dôvody rozhodovať o návrhu na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2024

Libor Duľa
predseda senátu